

Vabilo na drugo čezmejno ekskurzijo projekta
REVITAS
Revitalizacija istrskega zaledja in turizma v zaledju
V sklopu operativnega programa IPA Slovenija - Hrvaška 2007 - 2013
24.03.2011.

PROGRAM

ZBOR ob 8.00

V Puli sredaj Amfitetra (ARENA).

ZBOR ob 8.50

V Pazinu na PARKIRIŠČU Spomen doma.

ZBOR ob 9.30

V Poreču na GLAVNEM PARKIRIŠČU ter odhod z avtobusom.

OGLED vzhodnega dela obzidja mesta Poreč (SEVERNI STOLP in MOST na vhodu v zgodovinsko mestno jedro)

V zadnjih letih beležimo vedno več zapisov, ki nam pomagajo, da bolje razumemo kronološki pregled zidanih predelov obzidja v mestu Poreč. Med njimi so najbolj pomembni:

- a) odkritja antičnih (rimskih) vrat na severnem delu trdnjave proti zalivu Peškera;
- b) identifikacija antičnih slojev glavnih, vzhodnih, pritličnih vrat;
- c) utrjevanje oblik in delna rekonstrukcija stolpa;
- d) arheološki ostanki na severo-vzhodnem robu polotoka; odkritje ostanka mosta pred glavnim vhodom v mesto.

Ti zapisi potrjujejo, da je srednjeveški in novoveški predel obrambenih zidov identičen tistim iz antične dobe. Jasno jih je mogoče opaziti ter so delno valorizirani, in si jih je mogoče tudi bližje ogledati: tri plasti obzidja so: **1.** antični (rimski) iz obdobja 1.–6. st.; **2.** srednjeveški iz 13. stoletja (to potrjuje zapis podestata Valeria de Zilago); **3.** renesančni z dvema bastioni iz leta 1476 in 1478; **4.** izgradnja mosta na vhodu v mesto iz 17. stoletja (ohranjen je projekt in načrti gradnje, ki so potrjeni z zaščitnim arheološkim raziskovanjem).

Del teh zapisov je obnovljen in predstavljen (rimska vrata na severni strani, stolp iz 13. stoletja) dokler je del še v projektu in čaka na realizacijo.

Vzhodna zgodovinska meja mesta Poreč, v smeri proti kopnem, sodi med niz odlično ohranjenih struktur od antike do danes. Arheološka raziskovanja na objektu peterokotnega stolpa, po najnovjših raziskavah leta 2005, potrjujejo, da so dela v mestu v času antike bila končana na istem mestu, kjer so, danes ohranjene, srednjeveške in renesančne mestne trdnjave. Od antike pa do konca 15. stoletja se na tem delu beleži tri faze utrdbe: antična, srednjeveška in renesančna. Ta predel je bil nepozidan vse do konca 18. stoletja, od kadar se je pričelo graditi hiše ob mestnimi vratmi.

Med arheološkim nadzorom dela rekonstrukcije podzemne infrastrukture v Poreču so bili odkriti ostanki kamnitega mostu, kateri je premostil obrambni jarek pred vzhodno mestno trdnjavo. **MOST** je sestavljen iz enega loka, ki je visok približno 250 cm, kateri je relativno dobro ohranjen. V celoti so porušene ograje ter je obrambni jarek na tem mestu zasipan. Most je viden in dosegljiv samo z južne strani, saj so na drugi strani mostu od 18. stoletja dalje zgrajene hiše.

Omenjen most je prikazan na risbah iz leta 1680, katere se shranjujejo v beneškem arhivu,

vendar se do izkopa ni vedelo, ali risba prikazuje načrt za izgradnjo mostu ali je on res obstajal. Glede na slog gradnje mostu je le-ta po vsej verjetnosti bil zgrajen med 15. in 16. stoletjem, čeprav je peterokotni stolp označen z letnico 1432.

[OGLED SLOJEV UTRDBE naselja Sv. Lovreč Pazenatički in PREDSTAVITEV OBNOVE](#)

Okoli srednjeveškega jedra Sv. Lovreča, ki ima obliko nepravilne krožne postavitve, se je ohranilo obzidje z vrati iz leta 1407 z monumentalnim stolpom. Najstarejši del zidu je bil zgrajen v obdobju med 11. in 13. stoletjem ter se je z obnovo in preoblikovanjem nadaljevalo vse do začetka 17. stoletja. Na vzhodni strani, na dnu stolpa iz 13. stoletja, so se ohranila (zazidana) vrata z gotskimi oboki iz 15. stoletja.

Ostanki utrdbe Sv. Lovreča so pomembni elementi, katere se lahko uporablja za rekonstrukcijo obstoječega sistema koncentričnih sten ter za prilagoditev vojaške in politične razmere in obrambne tehnike.

Kot del celovite revitalizacije vasi Sv. Lovreč (Pazenatički) se načrtuje popraviti in urediti zidove, tako kot ostale arhitekturne strukture. Te dejavnosti mora spremljati urejena projektna dokumentacija, ki je bila pripravljena na podlagi predhodnih konzervatorskih, arheoloških in arhitekturnih analiz. Začetna študija s snemanjem stanja je le prvi korak k prenovi. Glavno poročilo (ki bo predstavljeno) vsebuje zgodovinske analize, ki bi lahko v prihodnosti določale nujne smernice za potrebne arheološke raziskave.

[OGLED SLOJEV UTRDBE naselja MOTOVUN in PREDSTAVITEV OBNOVE](#)

Sestavina utrdbe Motovuna, vezanega na vlogo in pomen srednjeveške utrdbe-vasi, se je spremenijala glede na vojaške in politične razmere, koncepta vodenja vojn, obsega in moči orožja in razvoj proizvodnih sil. Zaradi glavne funkcije obmejnih trdnjav in zunanjimi grožnjami, se od 15. stoletja utrdba obnavlja in širi. Največji obseg del je opravljenih na **gradu**, ki prevzame funkcijo »mesta«. Mestnega obzidja imajo varne kasarne za namestitev vojaške posadke in orožja. Vojaški statut naselja določa specifičen sloj prebivalcev, kjer prevladujejo vojaki, nato vojaki-kmeti, kateri v času miru delujejo na področju gradbeništva tudi drugih utrdb. Vojne v času 16. Stoletja, bližina meje in neprestane nevarnosti zaradi napada, pogojujejo pogosta in vse večja dela pri utrjevanju mesta. Na lahko dostopnem mestu, z vzhodne strani vasi ob vratih Gradiziola, se od leta 1595 gradi samostanski kompleks, ki dodatno utrjuje mestne utrdbe. Na zunanjih stenah, na vidnih točkah, se uporablja novi način gradnje – bastionski način. Kaštel kot zadnja trdnjava za obrambo in v podporo oblasti zagotavlja gradnjo novih mestnih vrat. Najpomembnejša je **I. faza** sestave utrdbe Motovuna, ki je tudi sama kaštel. Študije obnove vključujejo prvi krog mestnega obzidja ter mestno palačo. Ta del obzidja je bistvenega pomena pri ohranjanju zgodovinske pomembnosti ter tudi za gradnjo osnovne strukture Motovuna ki je bil prednostno umeščen na seznam objektov za obnovo.

Dela za obnovitev in sanacijo obzidja so pričela 16. novembra 2004. Do sedaj je bilo obnovljeno skupaj 390 m² obzidja, povprečne višine od 11 – 12 m, merjeno z zunanje strani zidu, z 287 m² kamnite strukture obokov, na kateri je urejena sprehajalna pot.

Nosilec obnovitvenih del je Občina Motovun.

Skupaj je bilo za obnovo porabljenih 8 milijonov kun pridobljenih s strani Ministrstva za kulturo Republike Hrvaške, Občine Motovun in Beneške regije iz Italije.